

VIII.1 Vymezení pojmů

Pojmy pracovní doby, doby odpočinku a další pojmy, které s nimi úzce souvisí, vymezuje § 78 zákoníku práce tak, že:

- pracovní dobou je doba, v níž je zaměstnanec povinen vykonávat pro zaměstnavatele práci, a doba, v níž je zaměstnanec na pracovišti připraven k výkonu práce podle pokynů zaměstnavatele;
- dobou odpočinku je doba, která není pracovní dobou;
- směnou je část stanovené týdenní pracovní doby bez práce přesčas, kterou je zaměstnanec povinen na základě předem stanoveného rozvrhu pracovních směn odpracovat;
- dvousměnným pracovním režimem je režim práce, v němž se zaměstnanci vzájemně pravidelně střídají ve dvou směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. To platí i v případě, že při vzájemném pravidelném střídání ve směnách dochází k souběžnému výkonu práce zaměstnanců navazujících směn po dobu maximálně 1 hodiny;
- třísměnným pracovním režimem je režim práce, v němž se zaměstnanci vzájemně pravidelně střídají ve třech směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. To platí i v případě, že při vzájemném pravidelném střídání ve směnách dochází k souběžnému výkonu práce zaměstnanců navazujících směn po dobu maximálně 1 hodiny;
- nepřetržitým pracovním režimem je režim práce, v němž se zaměstnanci vzájemně pravidelně střídají ve směnách nepřetržitým provozu zaměstnavatele v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. To platí i v případě, že při vzájemném pravidelném střídání ve směnách dochází k souběžnému výkonu práce zaměstnanců navazujících směn po dobu maximálně 1 hodiny;
- nepřetržitým provozem je provoz, který vyžaduje výkon práce 24 hodin denně po sedm dnů v týdnu;
- pracovní pohotovostí je doba, v níž je zaměstnanec připraven k případnému výkonu práce podle pracovní smlouvy, která musí být v případě naléhavé potřeby vykonána nad rámec jeho rozvrhu pracovních směn. Pracovní pohotovost může být jen na jiném místě dohodnutém se zaměstnancem, odlišném od pracovišť zaměstnavatele (typicky například v bydlíšti zaměstnance);
- práci přesčas je práce konaná zaměstnancem na příkaz zaměstnavatele nebo s jeho souhlasem nad stanovenou týdenní pracovní dobu, vyplývající z předem stanoveného rozvržení pracovní doby a konaná mimo rámec rozvrhu pracovních směn, s tím, že
- práci přesčas u zaměstnanců s kratší než stanovenou týdenní pracovní dobou je práce přesahující stanovenou týdenní pracovní dobu (těmto zaměstnancům nelze práci přesčas naříditi);
- práci přesčas není, napracovával-li zaměstnanec práci konanou nad stanovenou týdenní pracovní dobu pracovní volno, které mu zaměstnavatel poskytl na jeho žádost;
- noční práci je práce konaná v noční době;
- noční doba je doba mezi 22. a 6. hodinou;
- zaměstnancem pracujícím v noci je zaměstnanec, který během noční doby pravidelně odpracuje nejméně 3 hodiny ze své pracovní doby v rámci 24 hodin po sobě jdoucích v průměru alespoň jednou týdně v období uvedeném v § 94 odst. 1;
- rovnoměrným rozvržením pracovní doby je takové rozvržení, při kterém zaměstnavatel rozvrhuje na jednotlivé týdny stanovenou týdenní pracovní dobu, případně pracovní dobu kratší;
- nerovnoměrným rozvržením pracovní doby je takové rozvržení, při kterém zaměstnavatel nerozvrhuje na jednotlivé týdny stanovenou týdenní pracovní dobu, případně pracovní dobu kratší s tím, že průměrná týdenní pracovní doba nesmí přesáhnout stanovenou týdenní pracovní dobu, popřípadě kratší pracovní dobu, za období nejvýše 26 týdnů po sobě jdoucích. Jen kolektivní smlouva může toto období vymezit na období nejvýše 52 týdnů po sobě jdoucích.